



Turkish Studies Language and Literature

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 1329-1343

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22694

ISSN: 2667-5641

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY



INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 08.02.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.09.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (14.03.2019)- Referee 2 (21.04.2019)

This article was checked by turnitin.


JACQUES AUDİBERTİ'NİN KÖTÜLÜK KOL GEZİYOR ADLI YAPITINDA KÖTÜLÜK, ŞİDDET VE RENK


Deniz KÜZECİ - Sadık TÜRKOĞLU***

ÖZ

Bu çalışmada şiir, tiyatro, roman ve deneme gibi edebi alanların neredeyse tamamında eserler vermiş Fransız yazar Jacques Audiberti'nin büyük tiyatro ödülünü almış en önemli eserlerinden biri olan *Kötülük Kol Geziyor* adlı üç perdelik tiyatro yapıtında kötülük, şiddet ve renk anlatımlarında şiddeti irdelemeye çalıştık. Bilindiği üzere şiddet ve kötülük dünya üzerinde yaşayan tüm canlıların bir şekilde maruz kaldığı bir sorundur. Kötülük ve şiddet ilk çağlardan günümüze kadar hiçbir dönemde insanlığın düşüncesinden ve yaşam alanlarındaki uygulamalarından eksik olmamıştır. Yeryüzünü saran ve insan düşüncesinin ürünü olan kötülük ve şiddet edebi alanda da yerini almış ve diğer temalar gibi birçok yazarın ilgi alanını oluşturmuştur. Eserin başlığından da anlaşılacağı üzere, Audiberti de kötülük temasına kayıtsız kalmayan yazarlardan biri olmuştur. En azından *Kötülük Kol Geziyor* başlığı, eserinde dikkat çekiciliği ile anlamlı görülmektedir. Kötülüğün ne derece kol gezdiğini, özellikle kötülüğün kaynağı olan insan düşüncesinin nasıl ortaya çıktığını, insan çıkar ve egolarının ve paylaşımında hazımsızlığın ve her türlü insan zıtlıklarının sonucu kötülüğün kol gezdiğini ispatlamaya, şiddet ve kötülüğün hüküm sürdüğü bu piyeste renk anlatımları ve simgesel değerleri verilerek şiddete ve kötülüğe tesirleri irdelenmiştir. Dilbilgisinin temel konularından biri olan niteleme sıfatları olarak renklerin kullanılması konusunda Audiberti'nin *Kötülük Kol Geziyor* adlı eserinde şiddetle ilgili farklı anlamlara gelen ilginç örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kötülük, edebiyatta kötülük, şiddet ve renkler, renklerle dil öğretimi

*  Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, E-posta: dkuzeci@atauni.edu.tr

**  Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, E-posta: sadik.turkoglu@atauni.edu.tr

**EVIL, VIOLENCE AND COLOR IN JACQUES AUDIBERTI'S
WORK CALLED "EVIL RUNS"****ABSTRACT**

In this study, we tried to analyze the evil, violence and color expressions of the violence in the three-act play called *Evil Runs* which took the major theater awards and being one of the most important works of French author Jacques Audiberti who has given many works in almost all literary fields such as poem, play, novel and essay. As it is known, the violence and the evil are the problems faced by all living things in the world, in any way. From the early ages to the present time, evil and violence exist always in mankind's thinking and living areas. Evil, embracing the earth and being the product of human thought and violence have taken place in the literary field also, and constitute the points of interest of many authors like other themes. As can be seen from the work's title, Jacques Audiberti has also been one of the writers who are not indifferent to the evil theme. At least, the title "Evil runs" is seen significant with its notice ability in his play. We tried to examine to what extent the is evil rampant, particularly the human thought being the source of the evil that cause to the evil, to testify that evil runs at the result of the profit and ego of the human, indigestion in sharing and every kind of human confrontation. And, in this play, in which the violence and the evil prevail, we also tried to examine the effect of the expression of color by stating their symbolic values to the violence and evil. We worked on interesting examples in the use of colors as adjective expressions, which is one of the main subjects of grammar, in the work of Audiberti's *Evil Runs*.

STRUCTURED ABSTRACT

In this study, we tried to examine the narrative of evil and violent narratives in the three-act drama "Evil runs", one of the most important works of the French writer Jacques Audiberti, who produced works in almost all literary fields such as poetry, theatre, novel and essay. The data were obtained by scanning the text forming the play and the replica was taken into consideration. In the data analysis, with descriptive and systematic method analysis approach is used as a method. The play has been discussed in terms of theatrical technique including subjects such as subject, time, place and people. Violence and evil were reflected in colour expressions. As it is known, violence and evil are a problem that all living beings on the world are exposed to in some way. From the first ages to the present, evil and violence have never been missing from human thought and practices in life spheres. Evil and violence, which is the product of human thought, has taken its place in the literary field and has been in the interest of many authors such as other themes.

As can be seen from the title of the work, Audiberti was one of the writers who were not indifferent to the evil theme. At the very least, the title "The Evil runs" is seen as remarkable and meaningful in his work. In this game, it has been observed how evil runs and especially human thought, which is the source of evil. The result of the human ego, the

sharing and all kinds of human oppositions have been tried to be proved in this play where evil runs. In this play where violence and evil run, the effects to violence and evil are examined giving colour expressions and symbolic values. In the game, there are some interesting examples of violent from different meanings in subject of use colour expressions in theatre replicas. The use of colour is widely used. The game tells the pathetic story of an inexperienced young girl who, when first exposed to evil, chose to accept evil instead of being destroyed. In this game, the author's richness of speech, the meaning of the elements based on the laughter, the taste produced in the style is its main feature.

The author wrote this work in the anxiety environment at the end of the Second World War. In accordance with the title of the work, evil is everywhere. There is a tendency continually of make the evil in the King's in the attitudes and behaviours he shows against his people and his own family even and the behaviours of people towards one another. The event takes place on three scenes. Disregarding the rules of decree, the police victim, a pure princess, reveals the evil truth she hides from her. This allows the control to enter. A series of actions are taken to finish him while the evil runs. The game is a game written for adolescents. Although he acts in evilness the game is both laughter-based and melancholic. Horror, which is the main source of evil, prevails in both the space and the behaviour of people. Time is especially at midnight when fear is dominant. The space is a dark guest room. The darkness of the night is both the source of fear and the keeper of evil. It contains all kinds of fear and anxiety in the dark. It contains all kinds of fear and anxiety in the dark. All evil is considered to be born out of the dark. The black colour here is the colour of the dark night, the moustaches of the sheep symbolizing the soldiers and the scary elements such as the eyes of the King. Colour expressions are used with reinforcing prepositions. Even colours can somehow become a tool of fear and violence. According to the princess, the King's black eyes are sleep-catching eyes. The colour expressions here are used to portray the animals they call symbolic as more intimidating with verbal prepositions such as verbally **crimson, dark green, and dark black**. A **red-blooded** animal, a **wicked** buffalo, is one who has fallen in blood, especially if it is pitiful, who has fallen in the struggle for survival. The colour expressions are most often mentioned in the lines of the first act and less of the second act. The lines of the third act are almost nonexistent. In this masterpiece of Audiberti, colour words are identified with evil and violence. They symbolize violence because they are the colours which evoke evil and blood. The second act of the play takes place in the same place. Fear elements are still continuing. Time is a time of night and darkness prevails. The princess and nanny are in their rooms. The voice behind the door is again the voice of a King. When the time comes, the King alone has the power to forgive no one. So much so that even if the requests and orders are not fulfilled, it does not hesitate to kill even the closest ones. In the later parts of the second act, he speaks of fear of offending God and fear of established order. However, in this play, social fear is emphasized rather than individual fears. The colour narratives that dominate the play describe the severity of fear and threat sources at the beginning of the play, while the colours dubitation made in the play add fascination and excitement. However,

when the colour expressions tell about the uncertain fears at the beginning of the play, they lose their effects in the third act with the advancement of the play, and all the fears are revealed and the colours disappear. The fear of the king and his soldiers dominates the whole environment. It is felt that military forces are a cause of fear because they ride with guns. The space is the same in the last act. Even the space continues to be an element of fear with its colour and other violent features. Wounds, threats, lies, intrigue and malice are seen in all three acts. The princess, who uses evil cunning and the evil in the king's palace, has finally achieved his father's power. The play is basically based on fear and violence. The two of them go **horse head**. The king is the source of these elements. Those who are exposed to fear and violence do not have the status and the usual names.

Keywords: Evil, Evil in literature, Violence and Colors, Education with color.

Giriş

“Kötülük” yaygın bir tema olarak Audiberti’nin oyunlarında sık sık kendisini gösterir. *Kötülük Kol Geziyor* (Le mal court) deneyimsiz bir genç kızın kötülükle ilk karşılaşmasında, mahvolmak yerine kötülüğü kabullenmeyi seçmesinin acıklı öyküsünü anlatır. Tiyatroda söz üretme zenginliği, güldürünün anlamı, biçemdeki zevki onun temel özelliğidir. Yazar bu yapıtı İkinci dünya savaşının hemen bitimindeki kaygı ortamında kaleme almıştır. Olay üç sahnede cereyan eder. Edep kurallarını hiçe sayan polis kurbanı saf bir prenses, ailesinin kendisinden gizlediği kötülük gerçeğini açığa çıkarır. Bunun denetlemeye girmesini sağlar. Kötülük kol gezerken onu bitirmek için bir dizi eylemlere başvurur. Yeni yetmeler için yazılmış bir oyundur. Kötülüğü hırçınlık içinde işlemesine rağmen oyun hem eğlenceli hem de melankoliktir. Kötülüğün temel kaynağı olan korku hem mekânda hem kişilerin davranışlarında egemen olmaktadır. İlk perdede yazarın çokça kullandığı kara renk ile olay zamanı gecenin iç içe geçtiği, birbirini tamamladığı görülür. Gecenin karanlığı hem korkunun kaynağı hem de kötülüklerin saklayıcısıdır. Karanlık, kişiler üzerinde gece korkusunu tetikler. Tüm kötülüklerin karanlıktan doğduğu kabul edilir. Kara burada karanlık geceyi, askerleri simgeleyen koyunların bıyıkları ve Kral’ın gözleri gibi korkutucu öğelerin rengidir. Prensese göre Kralın kara gözleri uyku kaçıran gözlerdir. Renk anlatımları burada sözel olarak kıpkızıl, yemyeşil, kapkara gibi pekiştirme edatlarıyla simgesel olarak niteledikleri hayvanları daha korkutucu olarak göstermeye yaramaktadır. Renk anlatımları en çok birinci perdenin ve daha az ikinci perdenin repliklerinde geçmektedir. Üçüncü perdenin repliklerinde yok denecek kadar azdır. Audiberti’nin bu yapıtında renk sözcükleri kötülük ve şiddetle özdeşleştirilmektedir. Kara kötülüğü çağrıştırırken kırmızı şiddeti simgelemektedir.

Yöntem

Jacques Audiberti’nin *Kötülük Kol Geziyor* adlı üç perdelik piyesinde tematik yöntemle şiddet ve kötülüğün varlığını, şiddetin ve kötülüğün piyesin sonuna kadar devam edip etmediği irdelenmeye çalışılmıştır. Kişilerin psikososyal durumları piyesin başında, ortasında ve sonunda şiddet ile ilişkilendirilerek psikolojik ve sosyal pozisyonlarının hangi yönde değiştiklerini gözlemlemeye çalışılarak şiddetin hangi vasıtalarla, nasıl uygulandığını sahne sahne kişilerin repliklerinden alıntılar yapılarak araştırılacaktır. Yine kişilerin repliklerinde kullanılan renk ve renk sıfatlarının şiddete nasıl etki ettiği, kullanılan renklerin simgesel ve anlamsal değer ve özellikleriyle ve gönderme yaptığı anlamlarla (Bak. Türkoğlu 2003: 277-290) birlikte ele alınarak Jacques Audiberti’nin *Kötülük Kol Geziyor* adlı piyesinde şiddetin ve renklerin boyutu anlamlandırma süreçleri kullanılarak irdelenecektir. Kötülük kavramı Baudelaire tarafından siyah renkle eğretilmeli olarak şiire yansıtılırken, Audiberti de kötülüğü aynı renkle bir tiyatro eserinde ele almıştır. Dilbilgisi öğretiminin

temel konularından sıfatların öğretimine katkısının olup olmadığı renk sıfatlarının sayısal bakımdan sıklığı ve etkileri araştırılacaktır.

Bulgular

Jacques Audiberti'nin *Kötülük Kol Geziyor* adlı piyesinde piyesin adında mevcut olduğu gibi tamamında da kötülüğün hâkim olduğu izlenmiştir. Kötülük piyes kişileri arasında süreklilik göstermekte piyesin başından sonuna kadar varlığını devam ettirmektedir. Özellikle şiddet ve renk sıfatları piyeste sıkça kullanılarak piyese ayrıcalıklı bir etki katmıştır. Korkunun hâkim olduğu gözlenmiştir. Dilbilgisi açısından sıfatların kullanımları ve pedagojik değerleri ile sınıf içi öğretimde örnek teşkil edecek ve verilmek istenen etki bakımından da akılda kalıcı özelliklere sahip olmaları münasebeti ile dil öğretiminde kullanımlarının yararlı olacağı görülmüştür.

Tartışma

Birinci Perde: Birinci perdenin mekânı iki ülke sınırına yakın bir yer. Sınır ve sınıra yakın yerler genellikle şiddete açık yerlerdir. Saldırıların ardı arkası kesilmez. En azından her an bir saldırı, şiddet korkusu, bir tedirginlik sebebi olacak mekândır. Eserin ilerleyen aşamalarında kişiler mekânın vermiş olduğu korkuyu hissederler ve zaman zaman dile getirirler.

Konuk Odası: Yabancılaşım vermiş olduğu korku, yalnızlık hissi, tedirginlik ve eseniksizliğe yol açacak mekândır. Tiyatro kişilerinin kapıyı kilitlemeleri ve kilitli kapı arkasından yapılan diyaloglar açıkça konuk odasının tiyatro kişisi Prens Alarica ve Dadı için korku mekânı olduğunu göstermektedir.

Zaman: Birinci perdenin cereyan etmeye başladığı zaman yatma vaktini göstermektedir. Yani karanlıktır. Karanlık, içinde her türlü endişe ve korkuyu barındırır. Genellikle gece kötülüğün kol gezdiği zamanı ifade eder. Korkanın korkularının sebebi olduğu gibi korkutanın da yakalanma korkusu, tanınma korkusu yaşadığı zaman aralığını ifade eder. Bu yüzden kara, karanlıkla eşdeğer anlamlar taşır. Birçok kötülüğü örttüğü gibi kötülükleri de içinde saklar. Korku verici ve ürperticidir.

Kişiler: Birinci perdenin kişilerine bakıldığı zaman Prens Alarica, prensesin dadısı Toulouse, F... ile ifade edilen kişi ilk etapta kim olduğu bilinmeyen, Teğmen, General (Courteland Başbakanı), Parfait (Batı Ülkesi Kralı) Rosette Cardinali (Batı Ülkesi Başbakanı), Celestincic (Courteland Kralı). Kişilerin sosyal pozisyonları gereği korku unsuru oldukları görülmektedir. Krallar tek başına gücü elinde bulunduran kişilerdir. Elinde gücü ve kuvveti olan krallar astığı astık kestiği kestik ifadeleriyle tanınmışlardır. Montherlant'ın Kral Ferrante'ı şöyle der. "Eğer döktüğüm kanlarla iftihar edecek olsaydım, harplerde veya başka uğurda döktüğüm kanları hatırlardım" (Montherlant, 1952: 46) Başbakanlar da krallar gibi devlet erkini elinde bulunduran kişiler olmaları nedeniyle korku kaynağıdır. General ve Teğmen de uniformaları gereği korku unsuru durumundadırlar. Silah taşırlar, askeri güce sahiptirler. Askeri güçleri karşı taraf için bir korku sebebidir. Tiyatro eserinde cereyan eden kötülük bu kişilerin sosyal pozisyonları ve sahip oldukları erkler doğrultusunda esere yansır.

Prens Alarica ve dadısı Toulouse buldukları mekânın ürkütücü tedirginliği ile kişilerin cinsiyeti psikolojik baskının artmasına yol açtığından endişeleri korkuya dönüşür. Birinci perdenin ilk başında zaman gece yarısını geçmiştir. Karanlık, kişiler üzerinde gece korkusunu tetikler. Tüm kötülüklerin karanlıktan doğduğu kabul edilir. Prens Alarica korktuğu için uyuyamamaktadır. Yatağın rahat olmaması bir bahanedir ibarettir. Uyumak için bir şeyler içmek ister. Dadısı müdahale eder. "Uyumak için başka şeylerden medet umma. İnsan uykuyu kendisiyle uyur. İplikle dikiş dikersen. Atla dörtnala koşarsın. Uykuyu da kendinle uyursun."(Audiberti, 1965:7) Su veya benzeri sıvı içmek korku ve şok durumlarında yatıştırıcı olarak bir tür ilaç niyetine verilir. Trafik kazası geçiren birine, şokla bayılan birine genelde su şok atlatıcı olarak verilir. Dadı da yeni bir teklif ile prensesi korku durumundan kurtarmaya çalışır. Dadının koyun say teklifi onu uykuya daldırmak şöyle

dursun korkunun psikolojik baskısı altında prensesin gözlerinin önüne kara kara bıyıklı hayali koyunlar getirmesine neden olur. Burada korku unsuru erkek cinsiyetiyle baş göstermekte ve asıl korku kara bıyığıyla erkektir. Nitekim kapının ilk arkasına gelecek de yine ismi cismi bilinmeyen bir erkek olacaktır. Burada “Kara Bıyıklar” renk yinelemesiyle vurgulanmış ve güçlendirilmiş olarak rengin artan etkisi korkunun artan etkisi anlamına gelmiş durumdadır. Ancak burada seçilen renk karadır ve kara (siyah) renk olarak karamsarlık ifade eder. Karanlık bir gece ve kara kara bıyıklı koyunlar korkmak için yeterli unsurlardır. Kara renksel benzeşimiyle karanlık bir gecede yabancı bir mekânda yalnızlıkla beraber güçlü bir korku unsurudur. Karanlıklar tüm kötülükleri gizler. Bu sebeptendir ki kurt karanlığı sever denmektedir. Tüm yabancı hayvanlar karanlıkta avlanır, hırsızlar karanlık geceleri tercih ederler, katiller yine karanlıkla hayallerini gerçekleştirirler. Korku filmlerinde hep karanlık mekânlar hâkimdir.

Prens Alarica'nın “kara kara bıyıklar” ifadesini dadısı soru ile tamamlar. “Bıyık mı? Koltuk değneği mi dedin? Bunlar koyun olmasa gerek.” (Audiberti, 1965:8) Karanlığın kucagında yabancı bir mekânda ve karanlıkta karanlık düşüncelerle iki zayıf insan; biri sürekli saraylarda korumalar eşliğinde yaşamış genç bir prenses, diğeri de onun gölgesi olmuş dadı. Her birinin korkusu farklıdır. Dadının korkusu kendisi için değildir. Onun korkusu daha ziyade Prens Alarica içindir. Prens'in başına gelecek her hangi kötü bir şeyin hesabını ağır ödeme korkusu ve kendi evladı gibi büyüttüğü prensesi kaybetme korkusudur. Korkunun kaynağı kötülüktür. Koyun sembolik olarak kötülük ifade etmez. Özellikle tersi anlamlar ifade eder. Prens'in kara kara bıyıklı koyunları gerçekte var olan ve kötülüğü yaratan, korku salan unsurlardır. “Koyun mu? Değil elbet. Eski askerler bunlar. Komutanlar, çocuklar, neler de neler!” (Audiberti, 1965:8) Prens'in cevabına dadı “Erkek diyip çıksana işin içinden.” (Audiberti, 1965:8) der. Yazar önsözünde dediği gibi “insanın ne olduğu, hayatın ve ölümün gizleri kadınların ağzından” (Audiberti, 1965:5) anlatılır. Koyun sayma işlemi kara kara bıyıklı askerlere dönüşür. Kara bıyıklı askerler komutanlar korku unsuru olurken, repliklerde geçen hayvan kelimesi ile yine korkuyu ifade etmeye çalışır. “Kıpkızıl bir manda boynuzlarıyla yemyeşil. Hem de üç tane birden. Ne tuhaf bir manda bu! Kocaman kapkara gözleri var. Yarabbi ne kadar da acılı bir hali var.” (Audiberti, 1965:9) Hayvanların savaşarak hayatta kaldıkları bilinir. Bu yaşam mücadelesi beraberinde şiddetli vahşi sahnelerin aracı olurlar. Taşıdığı boynuzlar ve acılı durumu şiddet ve korkunun iki yüzüdür. Şiddet varsa muhakkak şiddetin bir uygulayıcı, bir maruz kalanı yani bir güçlüsü ve bir zayıfı vardır. Korku yine renk anlatımları kuvvetlendirme edatı ile katlanarak verilir. Kızıl kıpkızıl, yeşil yemyeşil, kara kapkara olur ve rengin derecesini artırdığı gibi simgelediği şeyin yani korkunun en üst düzeyini anlatır. Kızıl renk kırmızıdan hareketle kana gönderme yapar. Kan ise şiddeti, ölümü ve korkuyu anlatır. Kıpkızıl bir hayvan, kıpkızıl bir manda özellikle acınacak haldeyse kanlar içinde kalmış, yaşam mücadelesinde yenik düşmüş birini ifade eder. Yemyeşil boynuzlar korku ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır. Prens'in ruh durumu verilirken korku yüklü renk sıfatları, eylem tanımlamaları ve isimler korku unsurlarını anlatır. Parmaklık ve gözcü korkuya karşı kalkan vazifesi görürler. Parmaklık düşme korkusuyla yapılmış korkuyu engelleyen bir görevi üstlenir. Bu nedenle rengi beyazdır. Zıtlık içerisinde yine korkunun neden olduğu bir sonuçtur. Ölüm korkusu ve düşme korkusunun sonucudur. Beyaz şiddetle savaş arasındaki barışı simgelediği gibi beyaz parmaklıklar da ölümle yaşam arasındaki ince çizgidir.

Tüm bu renk anlatımları korku içerir ve rengi kara, kapkara bir gecede prenses “içim karardı.” (Audiberti, 1965:9) diyerek repliğini tamamlar. Ve dadının cevabı siyah renkle birlikte korkuyu doğrulama niteliğindedir. “Buyur bakalım. Tamam. Olan oldu. Bir daha uyku tutmaz beni. Gecedin hayır kalmadı. Işığı yakalım bari.” (Audiberti, 1965:9) Kapkara gecenin karanlığı, kapkara gözlerle kapkara bıyıklarla yoğunlaştırılınca sabahın yolu ipele çekilmeye başlanır. Karanlık korkuya, karamsarlığa sürüklerken ışık, aydınlık, gündüz korkudan kaçışı, rahatlık ve iç huzurunu ifade eder. Korku zamanı uzatırken karanlık korkuyu tetikler. Gelmeyen sabahı ulaşamayan uykuyla değil de lambanın yanması sonucu elde edilen ışık sayesinde korkunun baskısının indirgenmesiyle karamsarlıktan kaçıp kurtulmak istenir. Ancak gün ışığı ile lamba ışığı aynı değildir. Çünkü her ne

kadar oda bir nebze aydınlansa da dışarıda hemen kapının arka tarafında korku salan bir gece vardır. Yanan lamba bir nebze rahatlama verse de korku devam etmektedir. Bu belirsizliği dadı saatin akrep ve yelkovanı ile ifade eder. Dadı “Saatin akrebiyle yelkovanını bile zor seçiyorum.” (Audiberti, 1965:9) diyerek lambanın ışığının gün ışığı ile aynı şey olmadığını, gün ışığı gelmeden korkunun tamamen yok olmayacağını ifade eder. Dama taşlarının siyah ve beyaz ifade edilmesi kötü-iyi, aydınlık- karanlık, korku-esenlik zıtlığını ifade eder. Karlı bir gecede geçmeyen zaman, bitmeyen korku, karamsarlık ve mutsuzluk anı “dönmeyen tekerlek” ifadesi ile korkunun ve karamsarlığın geceye hâkim olduğunu gösterir. Dönmeyen tekerlek zamanı durdurduğu gibi kişileri kapkaranlık geceye hapseder. Diğer taraftan dönen tekerlek de korku salar. Dönen tekerlek ise dışarıdan gelen tehdit ve saldırının öncüsüdür. Önce tekerlek sesi gelir, tekerlek sesinden sonra muhtemel tehdit unsuru kendini gösterir. Ayak seslerinden korkulduğu gibi, insanlar henüz görmedikleri şeyin ayak seslerinden huzursuz olup korkuya kapılırlar. Dadı ve prenses bir bilinmeyen, bir belirsizlik ortamına hapsedilmiş gibidirler. Kulakları dışarıda, dışarıdan gelecek her türlü tepkiye olumsuz bakabilecek ruh hali ve ortama sahipler. “Demin bir tekerlek sesi işittim. Tüylerim diken diken oldu.” (Audiberti, 1965: 10)

Bu iki kadının korkularındaki asıl unsur erkektir. Gece, karanlık ve diğer korku unsurları, asıl erkek korku unsurunun destekçileri durumundadır. Kurt karanlığı sever. Bu iki kadın için erkek her hangi bir vahşi hayvan gibidir. Nereden çıkıp geleceği, hangi tekerlek sesinin arkasından belireceği belli değil. Kadının asıl korkusu kapkara gözleri, kapkara bıyıkları ile erkeklerdir. Tekerlek sesi bir erkeğin gelmesini ve onun verdiği korkuyu simgeler. Bunun sürekliliği ise şiddete dönüşür.

Prenses Alarica'nın “Peki evlilik kocamı da erkek kılığına mı sokacak?” (Audiberti, 1965: 10) sorusu evliliği ile ilgili endişelerini, kendisini uyutmayan gecenin asıl korkusunu oluşturmaktadır. Kadınların erkeklere karşı savunmasız olduğunu ve tüm kötülüklerin erkek kaynaklı olduğu ifade edilir.

Piyesin ilerleyen bölümlerinde prenses ve dadı evlilik ve mutluluk üzerine konuşurlar. Evlilikteki mutluluğun “kadının bütünün yarısı” olmasıyla elde edileceğini göstermektedir. Gecenin karamsarlığı lambanın ışığı ile dağıtılmak istenmekte ama sürekli bir korku prenses ve dadiya hâkim durumdadır. Prenses evleneceği Kral'ın dudağı üzerindeki gölgeden korkar. “ama asıl şu gölge, dudağının ucundaki şu gölge korkutuyor beni. Korkutuyor beni. Hayatından memnun değil sanki... Ağlamış gibi... Nesi var acaba?” (Audiberti, 1965: 11)

Dudağın üstündeki kara gölge dudağın duygu hareketlerini ifade eder. Alıntıda ifade edildiği gibi üzüntülü durumlarda dudak büklüm büklüm olur ve hüznü, üzüntüyü yansıtacak işaretler ortaya çıkar. Piyesteki önemli kişilerden biri kral'dır. Kralların üzüntülü anlarından bahsederken Kral'ın da bir erkek olduğu vurgulanır. Elinde sahip olduğu gücü ve erki her an kötüye kullanması beklenir. Prensesin bu evlilikte tereddütleri vardır. Kral sosyal pozisyonu ve yönetimdeki statüsü itibarıyla hâkim durumdadır. Her şeye ve herkese hükmeder. Halk açısından Kral bir korku unsuru iken, Kral açısından da halk korku unsurudur. Bu eş bile olsa, halk Kral'dan gelecek zulmü korkuya dönüştürürken Kral da halktan gelecek bir korkuyu sürekli içinde yaşar. İçinde yaşattığı bu korku ile sürekli halkı korkutmaya çalışır. Prensesin korkusu da Kral'ın üzüntüsünün arkasına gizlemiş olduğu korkudan kaynaklı şiddetin ortaya çıkmasıdır.

Prensesin eşi olacak Kral'ın gözlerinin rengini merak etmesi de yine korkunun işareti olarak ortaya çıkar. Prenses göre kara gözler uykusunu kaçırın gözlerdir. Ona göre kara gözler kötü ve korku saçan bir karakterin belirtileridir.

Devam eden uykusuz gecenin korku dolu anları kapının şiddetli bir şekilde dövülmesi ile iyice artar. Kapının dövülmesi üç kez üst üste tekrarlanır. Kapının arkasına kadar yaklaşmış olan korku prenses ve dadısının haklı korkularını doğrular özelliğindedir. Belki de dadının duyduğu tekerlek sesinin getirdiği korkudur. Beyaz parmaklık gibi kapı da nereye kadar olduğu bilinmez korkuyu bir nebze

engelleyen bir araçtır. Ama korku devam eder. Prenses “korkuyorum” diyerek duygularını ve ruh halini ifade eder. Ama korkunun korkuyu tetiklediğini söylemek mümkündür. Dadının ifade ettiği gibi “Sakin ha! Korkarsan, korkutanın cesaretini artırırsın.” (Audiberti, 1965: 12) Gecenin karanlığına katkı sağlayan kapının vurulması ile korkunun dozu hızla yükselir. Belirsiz korku belirsizliğini korumakla birlikte kapının vurulmasıyla sebebi belli olmayan korku sebepli korkuya dönüşür. Korkmak için bir sebep vardır. Çünkü gecenin bir vakti kim olduğu bilinmeyen biri tarafından kapı dövülmüştür. Dışarıdan gelen ses prensesin eşi olduğunu belirterek “Benim Kral” (Audiberti, 1965: 13) der. Gecenin karamsarlığı, dadı ve prensesin ruh halleri ve korkulu duygusallıkları ve dışarıdan gelen sesin tutarsızlığı dadının kuşku ve korkularını artırır. Ve dışarıdan gelen sesteki Kral olduğunu ispat etmesini bekler. Dadının görevi gereği korkusu prenses içindir. Emin olmadan kapıyı açmak dadının görevini suiistimal ettiği anlamına gelir. Kapıyı açmamak da Kral’a itaatsizlik olacağı için her iki durumda da dadı korku yaşar ve telafi edilebilir olanı seçerek sesin Kral olup olmadığını ispatlamasını tercih eder. “SES- Kimseyi çağırayım deme. Sana Kral olduğumu söyledim. Sözümlü dinlemezsen başını kesilmiş bil.” (Audiberti, 1965: 14) Kral istediğini yaptırır. Yapılmadığı takdirde, en basit bir itaatsizlik Kral’ın zulmüyle sonuçlanır. Kral demek güç demektir. “Gücün etkinliği, şekillendiriciliği, öngördüğü hayat ve bu doğrultuda başka dünyaları çevrime uğratma, o dünyaların değerlerini, yani insani sermayelerini kırma eylemidir.” (Erçetin, 2006: 65) Kapının ardındaki ses de Kral sıfatını kullanarak korku saçar ve tehdit savurur. Piyas temel olarak korku ve şiddet üzerine kuruludur. İki at başı gider. Kral bu unsurların kaynağıdır. Korkuya ve şiddete maruz kalanların statüleri ve olağan bir isimleri yoktur. Onlar "F..." şeklinde sadece büyük bir harfe indirgenmiştir.

Kapı açılır F... içeri girer ama dadının kuşkuları devam eder. Dadı Kral değilsiniz diyince F... tehditler savurur ve “Seni astıracağım.” (Audiberti, 1965: 16) şeklinde tehditler yapar. Dadının cevabı gecikmez “Son astıran iyi astırır.” (Audiberti, 1965: 16) F...’nin krallık oyunu devam ederken dadı da muhafızları çağırarak tehdit eder ve çağırır. Görevi prensesi korumak olan teğmen içeri girer. Arkasından Silvestrius da gelir. Teğmen’in F...’yi tutuklayacağını söylemesi üzerine F... pencereden atlar. F... kıpırdamayacak kadar yaralanmıştır. Bir müddet prensesle Dadının odasında kalır. Tekrar kapı çalar.

İkinci Perde: İkinci perde aynı yerde cereyan etmektedir. Korku unsurları henüz devam etmektedir. Zaman gecenin bir vakti ve karanlık hüküm sürmektedir. Prenses ve Dadı odasındadırlar. Bu sefer içeride yaralı halde bulunan F... bir paravanın arkasında yatmakta iken bir erkeğin prensesin odasında ne işi olur korkusu hâkimdir. İkinci perdede bu korkunun iç tartışması sürerken kapı bir kez daha çalınır. Kapının arkasındaki ses yine bir Kral’ın sesidir. Zamanı geldiğinde Kral tek başına hiç kimseyi affetmeyecek güce sahiptir. Öyle ki istekleri ve emirleri yerine getirilmezse en yakınlarını bile öldürür. Montherlant’ın ölü Kraliçe adlı tiyatro eserinde Kral şöyle der: “Oğluma gelince, asla. Eğer istediğim gibi yetişmezse, öyle zannediyorum ki, onu öldürmeye kadar varırım.” (Montherlant, 1952:114) Görüldüğü gibi Kral’ın dudaklarından çıkacak bir kötü emir bir başkasının hayatının sonu olabilmektedir.

Bu sahnede Parfait ile Cardinal odaya girerler. Kısa bir tanışma merasiminden sonra Kardinal dadiya karşı sözlü saldırıya geçer. “Sayın bayan bu Hint kumaşını iyi ki elden çıkarmamışsınız. Ama düşünülecek olursa, artık ona göz kulak olmanıza gerek kalmadığı anlaşılır. Elbet bu sizi üzecektir. Çok üzecektir.” (Audiberti, 1965: 32) Buradan anlaşılıyor ki Parfait ve Kardinal ilk fırsatta prenses ve dadıyı ayırmak isterler. Ama prenses bunu istemez. Konuşmalar karşılıklı kendi memleketlerini övme, ötekini memleketini eleştirme doğrultusunda sürer ve zıtlasmalar sürece hâkim olur. Prenses Alarica’ya Kardinal’den uyarı gelir. “Çocuksunuz! Kiminle konuştuğunuzu bilmiyorsunuz.” (Audiberti, 1965: 34) Kardinal’in prensese yüklenmesi sonucu Kral Parfait “Kardinal Cenapları” diyerek Kardinal’i uyarır. Fakat Kardinal’in hem de Kral’ın söylediğini iki kez taklit ederek yinelemesi Kardinal’in Kraldan daha Kral olduğunu göstermektedir. “Kardinal Cenapları! Kardinal Cenapları! Görmüyor musunuz, insanı çileden çıkarıyorlar. Genelde Kralların dalkavukları olur ama burada Kardinal Kralı ele geçirmiş durumdadır. Bir müddet Kardinal Kralı tazyikler sonra Kral

ıçyüzünü göstermeye başlar. Kral şöyle der: "...Evet kralların kalbi olsaydı, benim kalbim de tam ezik üzümlere benzerdi. Ama kralların kalbi olmadığı görülüyor. Bu anlaşıldıktan sonra, artık sizi kedere boğabilirim." (Audiberti, 1965: 36) Kralın dudağı üzerindeki gölge sanki belirmektedir. Krallar astığını asar, kestiğini keser. Yeter ki yanında iyi bir dalkavuk olsun. Kardinal "Kesmeyin! Kesmeyin!" dese de bir dalkavuğun görevi Kralı ele geçirmektir. Kral gücünü dalkavuklarından alır. Diğer bir ifade ile Kral kendi başına emir verdiği zaman dalkavuğun işi bitmiştir. Hal böyle iken Dalkavuk verilecek emrin yanlışlığına veya doğruluğuna bakmaz. Verilmiş olan emrin kendisine ait olup olmadığına bakar. Kral doğru bir iş yapacaksa o tersini yaptırarak söylemler üretir ve ona haklı bakış açıları yaratır. O emrin yapılmaması halinde Kral'ın halkın gözünde itibarının kalmayacağına kıralı ikna ettikten sonra onu Kral'a yaptırır. İşte bu gerçek bir dalkavuk profilidir. Montherlant'ın *Ölü Kraliçe*'sinde Egas Coelho İnès'i öldürtmek için Kral Ferrante'a bir sürü dalkavukluk numarası yapar. "Egas hapiste olan papazın başını uçurmaktan bahsederken Kral bu evlilikte en az suçu olanı İnès olarak belirtmesine rağmen, devam eden tartışmada Kral'ın sorusu ile suçlu evliliği resmileştiren üçlü halkada zayıf halka olarak İnès bulunur ve onun yok edilmesiyle sorunun ortadan kalkacağını Egas ileri sürer." (Küzeci, Türkoğlu ve Bülbül, 2014:148) Kardinal de Egas gibi Kralı ele geçirmek ister. Kardinal'in "Kesmeyin! Kesmeyin!" demesi üzerine Prens ile Kardinal arasında şu konuşma geçer. "Alarica-Boşuna yoruluyorsunuz. Bu adamı görür görmez işi anlamıştım. Kardinal-Müsaade buyurun, bugüne bugün, bir kardinal var karşınızda." (Audiberti, 1965: 36) Bu sahnede prens hiç esenlikli değildir. Kral ve kardinal ile sürekli zıtlaşırlar. Söylemler Kral ve Kardinal işbirliğinin sonucunun hiç de iyi sonuçlar doğuracağı izlenimi vermemektedir. Prens bu durumu şöyle özetler "...Kalbine hançer saplamak için mi getirttiniz bu zavallı hayvanı? Bu zavallı hayvanı o kadar uzaklardan bunun için mi getirttiniz?" (Audiberti,1965: 36) Krallar tüm kötü işlerine kılıf bulmak için yönetsel bahaneleri kullanırlar. Piyesin ortalarından itibaren yönetsel konular üzerinde diyaloglar gelişir. Kral devletlerarası tehdit ve savaş söylemlerini anlatmaya başlar. "İspanya güney sınırlarımızı tehdit ediyor. Filikalar bütün mısır tarlalarımızı topa tuttu. Danimarka ise kuzeyden sarkıntılık ediyor. Kırmızı kasketli Danimarka alayları bütün haftageçit töreni yapıyor. Kuzeydeki kalelerimizin altıpatlıları önünde bize kafa tutuyorlar." (Audiberti, 1965: 37) Kral krallığının düştüğü kötü durumu gözler önüne seriyor. Ülkelerin kendi çıkarları doğrultusunda sürekli sınır boylarında savaşa hazır oldukları ve zaman zaman birbirlerinin yaşam alanlarına tecavüz ettikleri görülmektedir. Burada kırmızı kasketli Danimarka alayları ifadesi bu askeri birliğin oldukça gösterişli olduğunu ve korku saldıgını göstermektedir. "Olumsuz anlamları ile kırmızı kanın, savaşın, saldırganlığın, ateşin ve şiddetin rengidir." (Türkoğlu, 2003:284) Boğa güreşlerinde boğayı kızdırmak için kırmızı bez kullanıldığı bilinmektedir. Diğer taraftan tabiatdaki zehirli böcek ve hayvanların baş kısımları kırmızı renktedir. Kırmızı renkli böcekler korku unsurudur. Kırmızı kasketli Danimarka alayları da bu anlamda kana susamış korku salan nitelikleri ile gösterilmektedir. Kral Parfait ve Kardinal uzun devlet meseleleri üzerine konuşmalardan sonra Prens ile evlenmekten vazgeçtiklerini beyan ederler. Ve General ile bu konudaki karşılıklı konuşmalar prensesi üzecek niteliktedir. Kardinal prens hakkında elindeki bir belgeden bahseder "Belgeye göre prensesin ayak parmakları birbirine yapışmış. Dahası var... Dahası var... Generalin kulağına eğilir bir şeyler söyler." (Audiberti, 1965: 43) Bu aşamadan sonraki konuşmalar prensesi küçük düşürücü şeylerdir. Ancak prenses hiddetlenir ve Kardinal'e "Şunu kabul edin ki sayın başbakan, bakanlar yüksek rütbeli uşaklardır. İnsanları öldürmek için gemi direklerine, hollere, yıldırımlara kucak açarlar. Ama gene de en güvenilir en vazgeçilmez uşak onlardır." (Audiberti, 1965: 44) Prens o kadar çok kızmıştır ki kusursuzluğunu anlatmak için evinin önündeki kuşları, sincapları çağırır ve Kardinalin sorusu üzerine onlara da mı kusur bulacaksınız der. "Kar gibi beyaz bülbüllerimi, altın sarısı sincaplarımı... Gece kadar beyaz palpitom! Sen, ayın küçük kara tohumunu taşıyorsun. O nar rengi koskoca güneşin yamacındaki ayın. Sen ise Gorginom. ...satenden ve fildişinden bir taşın. Benim gönlümün tacı." (Audiberti, 1965: 44) Prens burada göndermeli renkleri ve saf ve temiz hayvanları kullanarak kendisine yapılan kötülüğü aklamaya çalışır. Renkleri, rengi olduğu gerçek nesnelere gönderme yaparak verir. *Gece kadar beyaz Palpitom* diyerek renklerin kontrast kullanımıyla beyaz bülbülleri, kusursuzluğu ve temizlikleri ile vurgular.

Yine *altın sarısı sincaplar* da sincapların dünyanın en değerli madeni altın ile ve sarı renkleriyle çok değerli olduklarını göstermek ister. *Kar gibi beyaz ve satenden ve fildişinden bir taçsın* ifadeleri de saflığı ve temizliği gösterir. Saten pürüzsüzlük ve kusursuzluğu, fildişi ve taç çok kıymetli olan şeyleri ifade eder. Prenses bu benzetmelerle kendisinin en az kuşları ve sincapları kadar saf, temiz ve kusursuz olduğunu anlatmaya çalışır.

Kral Parfait'nin içinde bulunduğu müşkül durumu, Kardinal'in hamleleri, Kralın işlerine sürekli el atması gibi birçok dalkavukluklar Kralı sıkır ve onun ağzından Kardinal'in korkuları ortaya çıkar. "En büyük korkaklık, kolu kanadı kırık kişilere kabadayılık taslamaktır. Bunu şimdi daha iyi anlıyorum. (Prenses'i gösterir.) Şu kıza bak! Canına okudun! Haydut musun nesin?" (Audiberti, 1965: 47) Kardinal Prenses'e korku salarken Kardinal'in de korkularının olduğunu şu cümlesinden anlıyoruz. "...Gazetecilerle filozofların diline düşersek, tanrı bilir ya bizi tefe koyup çalarlar..." (Audiberti, 1965: 48) Kötülük bu piyesin kişileri arasında hiç eksilmeyen bir şekilde varlığını sürdürür. Ancak bu kötülük sadece kişiler arasındaki kötülük değil tüm toplumsal kötülüğü nitelendirmektedir. Prenses Alarica'nın sözlerinde kilisenin barışçıl görünümüne karşın süvarilerin zırhlarının parıltıları, zırhların işlevselliğini ve her an kötülüğe araç olmak üzere hazır beklemektedirler. "Kiliseyi pembe ve gök mavisi çuhalarla donatmışlar. Atlıların zırhları ise, nehrin kıyısında pırl pırl parlıyor." (Audiberti, 1965: 48) Burada kilisenin pembe ve gök mavisiyle donatılması kötülüğe değil sakinliğe ve dinginliğe işaret eder. Pembe iyimserlik, olumlu bakışı, mavi ise sakinliği ve dinginliği ifade eder. Diğer taraftan zırhlı atlılar kötülük unsurudur pırl pırl zırhlar ise paslanmamış, her an kullanıma hazır ve böylece şiddeti ve korkuyu ifade ederler. Kardinal de sürekli Kralı kötülüğe buluşturur. Kral "Alarica! Alarica! (Kardinal'i işaret eder.) Evlenmemizi... karışmayın rica ederim. Evlenmemizi bu kardinal denen adam köstekledi..." (Audiberti, 1965: 48) Kötülük o kadar piyese hâkimdir ki Kral bir repliğinde "...Bakın burada ben bile Kral'dan kaçıyorum. Kendi kendimden kaçıyorum." (Audiberti, 1965: 48) diyerek kendi içinde bulunduğu kötü durumu ifade etmektedir.

İkinci perdenin ilerleyen kısımlarında tanrıyı gücendirmek korkusundan ve kurulu düzen korkusundan söz eder. Ancak toplumsal korku bireysel korkulardan daha ziyade vurgulanmıştır bu piyeste. Prenses Alarica "Ben doğulu bir kıyım. Kapkara bataklikların kıızı. Başkentimizin nüfusu on iki bin. Köpekler ve ördekler dahil." (Audiberti, 1965: 51) diyerek bataklikların insanların saplanıp bir türlü çıkamadığı yerleri belirtir. Bu bataklik yine kuvvetlendirme edatıyla kapkara biçiminde renk sıfatı ile vurgulanmış, kapkara bataklik olarak içinde bulunulan durumun vahameti gözler önüne serilmek istenmiştir. On iki bin kişilik başkent eğretilmeli olarak kapkara bir bataklik şeklinde gösterilmektedir. Köpekler ve ördekler bu bataklığın unsurlarını oluştururlar; bağlamdaki anlamlarına göre ördekler korkakları ve yalakaları, köpekler ise kötülüğü başkaları adına yapan dalkavukları ifade eder.

İkinci perdenin sonlarına doğru Kral Parfait ile Alarica arasında geçen diyalogda prensesin konuşmalarına Kral "Yüzüne kara çalmak için çabalayıp durma. Bu derece saf bir hilenin nedenleri kaçmıyor gözümden..." (Audiberti, 1965: 55) diyerek Alarica'nın kötü düşüncelerinden vazgeçmesini ister. Kara kötümser bir renktir. Kötümserliği ifade ettiğini ifade etmiştik. Kara çalmak ise kötümlemek. Kötü göstermek veya göstermeye çalışmak. Zaten Kral izleyen repliklerinde "Pırl pırl senin için." (Audiberti, 1965: 55) diyerek Prensesin içinin tertemiz olduğunu ifade etmektedir.

Prenses ve dadının odasında paravan arkasında yaralı halde kımıldamadan yatmakta olan F... kalmak ister ve diyaloglara katılır. Kral tarafından küçük düşürülmüş Prenses F... 'yi ona karşı kullanır ve F... 'yi dudaklarından öper. Kral kızar ve "Sayın bay sizi astıracağım." (Audiberti, 1965: 58) diyerek tehdit eder. Çok geçmeden "Ben kralım. Bunu sık sık unutuyorsun." (Audiberti, 1965: 59) Kral olduğunu tekrar tekrar hatırlatan Parfait ordularının Saksonya sınırını o kadar çok çiğnediklerini ve atlılarının zırhlarının kuvvetinden söz ederken elindeki gücü kullanarak korku salmaya çalışır. Reddedilen genç bir Prensesin gururu ayaklar altına alınmıştır. Kardinal kötülüğün kaynağıdır. Kral

bunun farkındadır ve Kardinal'e "Sen sinsinin birisin. Bir ortalık karıştırıcı, bir görev hainisin. Ayarın da iyice bozuk. Evet, dostum, işte ipliğin pazara çıktı. Ben, ben çıkardım. Şimdi de seni buradan kovuyorum. Doğru çöplüğüne! Anladın mı?" (Audiberti, 1965: 63) diyerek ikinci perdenin kötülükle devam eden son repliklerini tamamlar.

Üçüncü Perde: Üçüncü perdede aynı dekor ile Prens Alarica ve Ferdinand Prens'in yatağı üzerinde giyinmektedirler. Üçüncü perdeye kadar F... ile gösterilen kişi Ferdinand olarak ortaya çıkmıştır. Ancak Ferdinand'ın da ileride sahte bir isim olduğu ortaya çıkacak ve Roger La Vaque olacaktır. Kral Parfait ile evlenmek üzere ülkesine gitmekte olan prens Kardinalin kışkırtmaları üzerine Kral tarafından hor görülmüş, reddedilmiş ve küçük düşürülmüştür. Prens Kral'dan intikamını alır ve Ferdinand'ı yatağına alır. Üçüncü perde Prens ve Ferdinand'ın konuşmasıyla başlar. Ferdinand ile birlikte olan prens geri dönüş hazırlıklarına başlar.

Bu perdede Ferdinand ile konuşan prens "tüfek atarım" derken kötülük, şiddet ve ölüm aracı olan tüfek ile olan ilişkisini anlatarak bu sahnede kötülüğü sürdürür. İnsani ilişkiler, evlilik hayatı, cinsel hayat ve kadın erkek ilişkilerinin sorunsallığı vurgulanır. Kıralı üzme için bir sürü rol yapan ve ondan intikam almak için Ferdinand'ın yatağına giren Prens'e "Hadi canım, Kral için üzülme. Onun da metresleri olur. O da nasıl olsa frengiye yakalanır. Bunu anlamak için öyle büyük zekâyâ gerek yok. Bu, erkeklerin alınyazısı. Metres peydahlarlar, frengiye yakalanırlar. Artık ben de gitmeliyim." (Audiberti, 1965:66) diyerek ortamın karamsarlığını ve kötülüklerin kol gezdiğini anlatmaya çalışır. Burada bir hastalık kapma tehlikesi bile korkunun ve şiddetin aracına dönüşür. İnsanların iki yüzlülüklerini, gizledikleri diğer yüzlerini rol yaparak ve rol yaptırarak anlatmaya çalışan prens F...de katkıda bulunur ve dadısını düşünen prens "Güldürme beni. O da herhalde General'le yatmıştır." (Audiberti, 1965: 66) der. Bu konu üzerine tartışma sürerken prensin konuşmaları üzerine F... "Canımı sıkma. Şimdi suratına bir yumruk atarım ha! Benim mi haberim yok hayattan?" diyerek ortamı birden şiddet ve tehdit ortamına çevirir. Tekrar tekrar canımı sıkma der ve kadın erkek ilişkisi konusunu bu sefer kadınlara getiren F... "Dün gece mi? Dün gece ne oldu? Yoksa yatağına erkek mi aldın? Eee... ne var bunda? Bütün kızlar, er geç, yataklarına erkek alırlar." (Audiberti, 1965:69) F... Prens Alarica için söylediği sözleri kağıttan okuduğunu itiraf eder ve kendisinden kuşku duyan prensin sorgulaması üzerine emniyet adına çalışan Roger La Vaque adında bir görevli olduğunu itiraf eder ve evliliğin bozulmasından ülkesi adına emin olmak için yaptığını söyler. Prens üzerine kurulan kötü planların bir parçası olan F... Kardinal'in kurguladığı kötü senaryoları şöyle itiraf eder: "...Kardinal Cenapları senin ayak direyebileceğini de hesaba kattı. Evliliğin çingiraklı bir rezaletle suya düşmesi için tedbirler aldı. Buraya seni baştan çıkarmak için geldim. Dikkatini şuna çekerim ki numaram tutmamış olsaydı, sen gene de şapa oturacaktın. Çünkü bindiğiniz arabanın tekerleklerine dört dörtlük bir hacamat yapıldı. Nehri hiçbir zaman aşamayacaktınız. Hiçbir zaman." (Audiberti, 1965:71) Kardinal'in kurguladığı ve F...'nin rol aldığı bu kötü oyunu anlatmaya çalışırken toplumsal sorun olan kötülüğün her yere ve herkese hâkim olduğunu özetler. "Her yerde dalavere. Her yerde sanki... Dayanılır şey değil. İğrenç... iğrenç..." (Audiberti, 1965:71) Karşılıklı suçlamalar, karşılıklı itiraflar her şey kötülüğün adına yapılır. Prens kendisi dahil hiç kimsenin doğru söylemediğini hatta Kral'ın bile yalan söylediğini beyan eder. Her üç perdeye hâkim olan yalan ve kötülük son perdede de devam eder ve Alarica ve F... arasında yalan üzerine şu konuşma cereyan eder: "ALARICA- Ama sen söyledin. F...-Ben görevimi yaptım. Görevimin gereğini yaptım. ALARICA-İki yüzlünün birisin sen. F...-Ne yapabiliydim güzelim emir kuluyum. ALARICA-Şu dünya çok iğrenç." (Audiberti, 1965:72)

Üçüncü perdenin sonlarına doğru dadı rol alır. Dadı ile Prens'in konuşmaları Alarica'nın söylediği üç kıtalık bir şarkı ile devam eder. Bu şarkının son dörtlüğü yılan olmuş kötülüğü ifade eder.

"Ben Saba Kraliçesiyim

Çirkeftir, indir artık yerim!

Beni yuttu bir yılan,

Bundan böyle ben de..." (Audiberti, 1965: 73)

Bu dörtlüklerle Prenses içine düşmüş olduğu çirkef durumu anlatırken gerçekte çirkef olan gerçek dünyayı anlatmaktadır. Dadı sürekli prensesi övmekte, pohpohlamakta ve teselli etmektedir. Dadının reddedilen, gururu kırılan ve rencide edilen prensese başka prensleri işaret etmesi üzerine prenses kendisini üzen asıl şeylerin dünyasını çevreleyen kötülükler olduğunu şöyle özetler. "Ne Kral tahtında gözüm var, ne Vallak prensinde, ne de Bulgur prensinde... Benim zorum yalanla dolanla... kötülükle... Çevremde güvenilecek bir şey göremiyorum. Her şey enti püften. Her sözde bir tuzak. Hangi kola uzansam, geri çekiliyor. (Dadı'ya) Arabamızın tekerleklerine bile kundak sokulmuş." (Audiberti, 1965:74) Piyesin ve gerçek dünyanın özünü açıklayan bu konuşmadan sonra Dadı ile F... arasında çok ağır hakaretli bir diyalog başlar ki piyesin başından bu yana doğrudan ve karşılıklı olan bu replikler piyesin kötülüğü ne denli ele aldığını kanıtlar niteliktedir.

"DADI, F... 'ye.- Sen mi söyledin pis herif?"

F...- Hadi oradan leş kargası!

DADI. – Seni ihbar edeceğim.

F... - Bacağına tükürdüğümün karısı!

DADI. – Serseri!

F... - Hadi be çaça sen de!"

.....

DADI. – Seninle konuşmak hata zaten. Mundar herif!

F... - ...Bu kız benim bir şeyim değildi. Ama sen, bitli karı yıllarca.

DADI. – Kulak asma ona. Haydut, ne olacak?" (Audiberti, 1965: 75)

Sahtekarlığı ortaya çıkan F... Dadı'yı ele verir ve Prense karşı kurulan kumpasların içinde yer aldığını söyler. Daha önce Prenses Alarica sanki her şeyi hissetmişti. Etrafındaki tüm insanlara karşı güvensizliğini açık bir şekilde itiraf etmişti. Kötülüğün bataklığına düşmüş olan Prenses'in son kalesi Dadısı da F...'nin şu cümleleri ile kendi aleyhine çalışanların takım arkadaşı olduğunu kanıtlar. "...Ama Alarica'nın başına gelecekleri bildiğin halde onunla buraya kadar gelmen tam bir adilik. Bir adilik, anladın mı uyuz karı?..." (Audiberti, 1965: 75) F...'nin söylediklerinden sonra Dadı'nın cümlesi F...'yi doğrular ve bu kötülük çemberinde Prenses tek başına kaldığını öğrenmeden önce Teğmen'in de bu işte parmağı olup olmadığını sorar ve F...'nin cevabı "onu da kırk franga elde ettik." (Audiberti, 1965: 76) olur. Tüm etrafındakilerin kurguladıkları tuzak ve kumpaslara geldiğini anlayan Prenses tek başına kaldığı sırada Courtlende Kralı olan babasının sesi duyulur.

Babasının gelmesine sevinen prenses Batı Ülkesi Kralı'nın kendisini istemediğini ona bildirir. Bu kötü haberi daha önce almış olan Kral kızını teselli eder. Şu an karla kaplı olan ülkesinin önünde nisan ayı yani yeni bir bahar olduğunu, gerçekte kışın Kral'ın kızının içinde olduğu içinden çıkılmaz durumu ve nisan ayındaki bahar ise yeni bir yaşamın başlamak üzere olduğu vurgulanır ancak Prenses "Karlar mezarlar kadar derin olur." (Audiberti, 1965: 77) diyerek ölümü hatırlatır.

F... ile Alarica arasında gelişen diyalog Kralın hoşuna gitmez. Kendisiyle yatağa giren F...'yi metresi olarak kendi ülkesine götürmek isteyen prensese baba Kral engel olmaya çalışır. Kızından uzak durmadığı takdirde onu tutuklatabileceğini söyler. Dadıyı soran babasına "Tekerlek helvası yapıyordur. Ya da tabanca kurşunu döküyordur. En önemli şey, kötülüğün kol gezmesi. Kötülük koşuyor. Bakın, bakın! Tazı gibi koşuyor! Tazı gibi koşuyor! Aman ne hoş, ne hoş! Bütün suç..." (Audiberti, 1965: 81) Prenses çıldırma durumdadır. Tüm söyledikleri kötülük üzerinedir. Çevresini

kuşatan kötülük ruhunu da kuşatmıştır artık. Her repliğinde kötülüğün kuşatılmışlığını hissettirir. “Kötülük koşuyor. Kötülük koşuyor! Ama iyi ki koşuyor! Bir an bile olsa, durdu mu, daha da irileşiyor...” (Audiberti, 1965: 82)

Prenses çocukluğundan beri yalandan başka bir şey bilmediğini, yalanın her şeye sirayet ettiğini söyler. Kral Prensesin konuşmaları ve davranışları üzerine onu bağlamayı emreder. General Kralı bırakıp F...’yi destekler. Yani o da ikiyüzlüdür. Bu arada prenses de ikiyüzlülüğünü ortaya koyar. “...Ama unutmayalım ki, Kral kızımın ben. Krallık ise kötülük demektir. Onun için iyilikle dolu yüreğim de kötülüğe dönük. İktidarı, gerekirse, cinayetle ele geçireceğim. Böylece Kötülüğü en unutulmaz, en örnek bir biçimde gerçekleştirmiş olacağım.” (Audiberti, 1965: 87) Prenses de babasının iktidarını ele geçirme çabasına girer. Tıpkı Henry de Montherlant’ın *Ölü Kraliçe* adlı piyesinde Don Pedro gibi Prenses Alarica da F... ile birlikte babasının krallığına göz diker. Kralın adamları Teğmen, General ve Prenses’in metresi Kraliçeliğini ilan eden Prenses’e biat ederler ve Kral’ı satarlar. Kral “sizi ellerimle astracağım. Büyük devletler katında protesto edeceğim. (F...’ye) Alçak başını ezeceğim senin.” (Audiberti, 1965: 88) diyerek krallığının son kötülük dolu tehditlerini savurur. Ancak bu sefer Kral tek başına kalmıştır. Bu tehdidine tehditle karşılık veren General “Sakin olun efendim, sakın olun. Yoksa güvercin gibi şişe geçirirler insanı” (Audiberti, 1965: 88) der.

Krallığı, gücünü ve her şeyini kaybeden Kral’ın son sözleri kızı prenses ile ilgili olur. “Benim küçük kızım... Yavrum... Yürümeye ilk başladığın gün düşeceksin diye öyle korkmuştum ki... Koltuktan masaya kadar yürüdün o gün. Sanımca, gözlerim iki el gibi. Ayakta tutuyordu seni. Sonra daha da büyüdün... Bu defa da çorbanı içtikten sonra, tabağı tersine çevirip öperdin. Benim minik kızım! Yavrum benim! Maviş bir bebeğin de vardı. Bunu nasıl yaptın? Benim küçük yavrum...” (Audiberti, 1965: 88) Kralın kızına olan bu sitemkar sözleri üzerine babasının her şeyini ele geçiren prensesin son sözü piyesin son sözü ve özeti olur. “Kötülük kol geziyor.” (Audiberti, 1965: 88) Öyle görünüyor ki kötülük içerisinde yaşayan, kötülüğe maruz kalan kişi zamanla kendisini ispatlamaya çalışarak ve eline geçirdiği ilk fırsatta zayıflığını üzerinden atacak bir eylem yaparak güçlü olduğunu ispat etmek ister. “...silahla vurma eylemini gerçekleştiren öğrencilerin çoğunluğunun çok uzun süredir katı bir şekilde zorbalığa uğradıklarını göstermektedir.” (Lumsden, 2002) Görüldüğü gibi prenses Alarica da uzun süre kötülüğe maruz kalmış sonunda kötülüğü uygulayan kişi olarak babasının iktidarını ele geçirmiştir. Kötülük kişilerin kullandığı araçtır. Asıl amaç elde etmek istenilen şeye ulaşmaktır. “Şiddete dayalı eylemin bizatihi tözüne hâkim olan, araç-amaç kategorisidir.” (Arendt, 1996:8) Böylece kötülüğü araç olarak kullanan Prenses de babasının iktidarına sahip olarak asıl amacına ulaşmıştır.

Tiyatro Oyunu ile Renklerin Öğretimi: Tiyatro metinlerinin dil öğretiminde kullanılabileceği hep dile getirilmektedir. Oyundaki repliklerin yazı dilinden çok konuşma diline daha uygun olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Renk ifadeleri metin içerisinde değişik anlamlarıyla yer almaktadır. Sözcük öğretimi yabancı dil öğretiminin temel konularından biridir. Renk sözcüklerinin öğretiminde değişik yöntemler kullanılabilmektedir. Sınıf içi çalışmalarda mevcut nesnelere sıfat tamlaması yapılarak kullanılır. Örneğin: Yeşil silgi, sarı çanta mavi göz, siyah kalem, beyaz kâğıt, kırmızı bayrak gibi nesnelere kullanılır. Yeşil bahar mevsimi ile ifade edilirken kış beyaz kar ile açıklanır. Gece karanlık siyah renkle anlatılır. Ancak sınıf içi çalışmalarda verilen örnekler her zaman sade ve bilinen örneklerdir. Bu türden çalışmaların sonucunda öğrenci yeterli derecede örnek çalışması yapmadığı için eğitim sonrasında unutulup gitmekte ya da kullanımda eksiklikleri olacaktır. Ama bu türden tiyatro metinlerinin seyredilmesi veya okunması ve aynı zamanda yabancı dil öğretiminde tiyatro metni ile yapılan çalışmalar sayesinde öğrenen renk ifadelerini her yönüyle öğrenme ve gerçek hayatta kullanma fırsatı bulacaktır. Kısa öyküler, romanlar, şiirler ve tiyatro gibi alanlarda üretilmiş metinlerle yapılan sıfat öğretimi daha kalıcı olmaktadır. Sözcük olarak sıfatların öğretiminde renk sıfatlarının veya diğer sıfatların yoğunlukla kullanıldığı eserler bizlere bolca örnekler sağlayacak kaynaklardır. Jacques Audiberti’nin *Kötülük Kol Geziyor* adlı eserinde renk sıfatlarının oldukça yoğun

bir şekilde kullanıldığı ve bu renk sıfatlarının yabancı dil öğretiminde etkili olduğu çok açık bilinmektedir. Bu eserden ilginç örnekler vermek mümkündür.

“Kimilerinde kara kara bıyıklar var.” Certains ont les moustaches noirs. (Audiberti, 1965:8) Burada renk sıfatının sahip olmak (avoir) fiili ile kullanımı söz konusudur.

“Kıpkızıl bir manda. Un bouffle tout rouge.” (Audiberti, 1965:9) Bu cümlecikte ise renk sıfatı sayı sıfatı ile birlikte kullanılmış ve sıfat sıfatla sıfat zamir ile nitelendirilerek anlam yoğunluğu artırılmıştır.

“Ne tuhaf manda bu!” Kocaman kapkara gözleri var. (Audiberti, 1965:9) Quel drole bouffle ça! Burada ise soru ve ünlem sıfatı ile güçlendirilmiş bir sıfat kullanımı söz konusudur. Ayrıca sıfat katlaması (dublication) vardır.

“Yarabbi ne kadar da acılı bir hali var!” (Audiberti, 1965:9) Yine burada sahip olmak fiili ile birlikte kullanılmış heyecan, korku ve coşku veren karışık renk ve sıfat kullanımı ile ünlem cümlesi yapılmıştır.

“En iyisi beyaz parmaklığın başına birini dikmeli.” (Audiberti, 1965:9) Burada renk sıfatının sade kullanımı ile “beyaz parmaklık” karşımıza çıkmaktadır.

“Ben kötü bir insan mıyım?” (Audiberti, 1965: 18) Bu cümlede ise soru cümlesi içinde sıfat kullanılmıştır.

“Aman o tırnaklar! Aman o tırnaklar! Pis mi pis. Sanki ıspanak yeşili.” Burada cümlede anlam ikilemesi yapılmış nefret ve tikslenme duygusu yaratmak istenmiştir. Tırnakların pisliği ıspanak yeşili renkle aktarılmaya çalışılmıştır. (Audiberti, 1965:20)

“Batı Ülkesi bayrağındaki mavi benekli beyaz süsen çiçekleriyle” (Audiberti, 1965: 23) ifadesinde renklerin karmaşık kullanımı mevcuttur. Bu ifadeleri sınıf içi ortamda bulmak, akla getirmek oldukça zordur. Dolayısıyla öğrenme sürecinde metinlerle öğrenme renk sıfatlarının öğretiminde etkili olacaktır. Her türlü renk sıfatını metinlerde bulmak mümkündür.

Kırmızı kasketli Danimarka Alayları, kar gibi beyaz, Altın sarısı, Gece kadar beyaz Palpitom, fildişi, Pembe ve gök mavisi, pırıl pırıl, kapkara, kıpkızıl, yemyeşil, alaca, bulaca, beyaz şerit gibi değişik renk ifadelerine rastlamaktayız. Sonuç olarak diyebiliriz ki renk anlatımlarının her çeşidi roman, öykü, şiir ve tiyatro eserlerinde bolca kullanılmaktadır. Metin çalışmalarlarıyla renk öğretimi kalıcı ve etkili olacaktır. Audiberti'nin *Kötülük Kol Geziyor* adlı eserinde renk kullanımlarına oldukça geniş ölçüde başvurulmuştur. Öğrenen ve öğretenler açısından kaynak olarak kullanılacak eserlerden biridir.

Sonuç ve Öneriler

Montherlant (1950:9) “İyi bir piyes yapmak için hiçbir kural yoktur, fakat onun için çok kötülük lazım.” demektedir. Audiberti de bu piyesinde baştan sona kişiler arasında mümkün olduğu kadar kötülüğü sürdürür. Kötülük kişiler arasında öyle bir hal alır ki kimin nasıl ortaya çıkacağı belli olmaz ve okuyucuyu sürekli şaşkına çevirir. Kişiler emanet edildiği kişiler tarafından tuzaklara düşürülür ve korku ve üzüntüye sevk edilir. Öyle ki Kralın gözbebeği Prenses de babasına ihanet eder diğer tüm kişilerin ihanet ettiği gibi. Montherlant'ın (1970,29) dediği gibi “başkalarının ölümü olmaz.” Bu piyeste ne başkasının üzüntüsü, ne kederi ne de yaşamsal sorunları diğer kişileri ilgilendirmez. Kişilerin görevi kötülük üretmektir. Bunları da başarıyla yaparlar. Piyesin başında tüm korkular hayali iken piyesin sonuna yaklaştıkça bu korkuların tümü aydınlığa çıkar ve piyese hâkim olan renk anlatımları piyesin başındaki korku ve tehdit kaynaklarının şiddetini betimlerken yapılan renk dublikasyonları piyese çekicilik ve heyecan katar. Ancak renk anlatımları piyesin başındaki belirsiz korkuları anlatırken piyesin ilerlemesiyle etkilerini kaybeder ve tüm korkuların ortaya çıkıp aydınlanmasıyla renklerin de ortadan yok olduğu görülür. Baudelaire'in (1954:1211) dediği gibi “her

insanda her an iki eğilim vardır biri tanrıya doğru diğeri şeytana.” Şeytan burada kötülüğü simgelemektedir. İnsanın içindeki gizil kötülük eğilimi piyeste her fırsatta ortaya çıkmaktadır. Kendisini kötülükle ortaya koymak isteyen insan tiplmesi piyesin ana amacını oluşturmaktadır. O dönemin toplumlarında ve günümüzde kötülükten beslenen insan görünümüleri her zaman vardır ve olmaya devam edecektir. İyiliğin karşısına kötülük konmazsa iyiliğin ne olduğu anlaşılabilir gibi görünmektedir. Sonuç olarak Audiberti'nin *Kötülük kol geziyor* adlı piyesindeki gibi hayatın içinde her yerde her an kötülük kol gezmektedir.

KAYNAKÇA

- Arendt, H. (1996). Şiddet Üzerine, *Cogito Şiddet*, Yapı Kredi Yayınları, Üç Aylık Düşünce Dergisi, Sayı 6-7, Kış-Bahar: İstanbul
- Audiberti, J. (1965). *Kötülük Kol Geziyor* (Le Mal Court) Çev. Salah Birsal, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul
- Baudelaire, C. (1954). *Œuvres Complètes*, Paris, Gallimard.
- Blanc, A. (1970). *Montherlant*, La Reine Morte, Profil d'une oeuvre, Hatier, 1970, Paris
- Erçetin, Ş.Ş. (2006). *Eğitim ve Şiddet*, Hegem Yayınları, 2006:Ankara
- Küzeci, D. Türkoğlu, S.ve Bülbül, M.(2014). KKFD, A L'égard de L'apprentissage de Langue Etrangère La Reine Morte de Henry de Montherlant Comme Textes Efficaces, S. 13-28 Erzurum, KKEF Ofset Tesisleri.
- Lumsden, L. (2002). *Preventing Bullying ERIC Digest*. ERIC Clearinghouse on Educational Management Eugene OR. ERIC number: ED463563
- Montherlant, H. de (1952); *Ölü Kraliçe*, Çev. Mübeccel Bayramveli, Milli Eğitim Basımevi: İstanbul
- Montherlant, H. de (1950). *Notes sur mon Théâtre*, L'Arche,1950: Paris
- Türkoğlu, Sadık (2003). KKFD, Anlatım ve Deyimlerde Renklerin Dili, S. 277-290 Erzurum, KKEF Ofset Tesisleri.
- <http://www.sozkimin.com/a/438-jacques-audiberti-kimdir-sozleri-ve-hayati.html#ixzz40RYHDtjZ>